

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 13.

V Ljubljani, v soboto 31. marca 1900.

Letnik V.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrť leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Zveza z Nemci v novi luči.

Čem bolj obupna poročila prihajajo od slovenske meje, ki nam naznanjajo, da padajo naše narodne postojanke, tem bolj se trudijo slovenski liberalci na Kranjskem, da bi kranjsko deželno zbornico napravili torišče narodnih škandalov. Nov škandal, kakršnega še ne pomni slovenska zgodovina, so ti junaki zopet upri zorili minuli teden. Za načelnike odsekom niso hoteli voliti poslancev katoliško-narodne stranke, ki ima izmed vseh strank največ zastopnikov v deželnem zboru, volili so rajše Nemce. Ko bode to čital slovenski svet, se bode držal za glavo, a žalostnega pojava vendar utajiti ne smemo.

Zagrozil je bil že meseca oktobra l. l. dr. Tavčar v „Slovenskem Narodu“ to le: „V najvažnejših javnih zastopstvih na Kranjskem, v deželnem zboru in drugih korporacijah, je veljava klerikalne stranke padla pod nič in skrbeli bomo, da ostane v tem položaju, in ta naša skrb ne bo brez uspeha“. S tem je dr. Tavčar naznanil, da se bode zveza z Nemci nadaljevala in imela še večje uspehe. Pokazal se je sedaj res zopet nov uspeh, namreč ta, da bode polovico odsekov kranjskega deželnega zbora vodil tujec v nemškem jeziku. Ako bi bil ta korak do narodnega samomora storil le kak zbesneli liberalci, ki je že popolnoma žrtvoval narodni čut „svobodni misli“, bi bilo še umevno, a da so ga pri tem naskoku na pravice našega jezika v deželi podpirali možje, ki so nekdanj, ko še niso bili zapustili škofovskih zavodov, kipeli narodnega navdušenja, to nam je neumevno, ta propast idealov je grozna in nenaravna katastrofa.

Toda računati moramo z dejstvi, naj bodo še tako žalostna. Pokažimo le njih pravi vzrok. Poslanci narodno-napredne stranke v kranjskem

deželnem zboru čutijo, da se bliža trenotek, ko bodo zopet vsled svojega osužjenja v nemško zvezo morali dovoliti za slabo nemško gledališče v Ljubljani 12000 kron podpore deželnega denarja. Istina je, da jih peče plačevanje tega sramotnega tributa, in to zlasti v času, ko beže boljše moči od slovenskega gledališča proč ter se isto z vso težavo bori za svoj obstoj. Zato so pa iskali figovega peresa, da bi ljudem prikriili to nečednost. In našli so ga v pomnoženem razporu s „klerikalci“. Čutili so se ti častiti junaki, ki jih je včasih sram, da so zvezani z Nemci proti Slovincem v deželi, silno razžaljene, ker je katoliško-narodna stranka izjavila, da noče ž njimi imeti zveze in vsejati se k jedni mizi, da bi skupaj bobnali zoper Nemce, dokler oni sami ne pretrgajo zveze z Nemci. Ta čisto logični sklep katoliško-narodne stranke jih je tedaj grozovito užalil. Kaj so storili? Najprej so dne 3. junija l. l. izdali „Izjavo“, v kateri so konstatovali, „da je zveza z Nemci prenehala tedaj, ko se je sklenila med slovenskima narodnima deželno-zborskima kluboma pravna pogodba“. A ta poredni dr. Schaffer je precej potem na shodu v kazini javno povedal, da še obstoja nemško-slovenska zveza in da je veljavna z vsemi udobnostmi za Nemce še do l. 1901. Nato je bil molk. Še-le zadnjo soboto je preklaverni dr. Tavčar zagrozil v „Narodu“, da bode letos farško gonjo prestavil v deželni zbor in da bode ondi, „ker so se ublažila narodnostna nasprotja“ (po zvezi z Nemci!) (in drugega dela v deželnem zboru itak ni! — stavec) mahal po „popovskem terorizmu“, (ki razbija zvezo z Nemci) in po „preklavernem škofu Antonu Bonaventuri“. — Pristavil je „Narod“ zadnji terek kot razlog, da je razžaljen tudi baron Schwegel. Objavil je namreč z razprtimi črkami to-le: „Dotična izjava bila je prav gorjansko žaljenje takó za poslance narodno-napredne stranke,

kakor za barona Schwegla“. — Tem besedam ne dostavljamo ničesar, pač pa prosimo gg. dr. Majarona, Hribarja, Šubica in druge, ki hočejo imeti še nekoliko pojma o narodni časti, da si jih vtaknejo za ogledalo, in da bi se včasih spomnili, kakor pravi „Edinost“, kako so pomagali — nemškemu petelinu na gnoj.

S tem za danes končamo.

Važno narodno-gospodarsko vprašanje.*)

Okoli kapitalizma suče se dandanes vse narodno-gospodarsko in socijalno vprašanje. Pojem kapitalizma se pa ne sme zamenjati s pojmom kapitala-posestva. Prvo pomeni združenje premoženja v rokah malega števila posestnikov in vsled tega prevladanje in izkoriščevanje ogromne večine prebivalstva po volji in moči malega števila kapitalistov po pregovoru: denar, sveta vladar.

V pravi meri razdeljeno premoženje ohranjuje red v človeštvu. Lastninska pravica daje ponos in sigurnost posestniku, da si ustanovi svojo družino in jo odgojuje. Poleg pravične razdelitve premoženja je pa treba moč kapitalistov v toliko omejiti, da ne izkoriščajo svojega bližnjega. To je, rekli bi, začetek in konec vsega krščansko-socijalnega vprašanja. Kapitalizem obsega vso mogočo produkcijo, da le denar donša obresti. Namen kapitalizma je tedaj, izvrševati vsakovrstno produkcijo ne zaradi narav-

*) Ta članek nam je došel od moža, ri se resno peča z zamotanimi vprašanji naših časov. V članku je mnogo dobrega zrna in prav je, da bi se kaj zgodilo. Vendar članka glavna misel zaradi raznih težkoč ni lahko izvršljiva kar precej. Vsprejeli bi tedaj v naš list tudi pojasnila o tem vprašanju z druge strani, ako bi kak strokovnjak to vprašanje osvetlil ter z ozirom na težkoče in fakične razmere stavil svoje nasvete. — Uredništvo.

Kartel mej našimi modernimi „literati“.

Čuli nismo o nobeni javni dražbi, niti v inseratih nismo zasledili, da je slovenska literatura — na prodaj; naredili so vse pod roko in le trije srečni so jo vzeli v zakup. — Prvi in glavni člen te častite družbe, kateri ima največjo zaslugo, da se je osnoval literarni kartel, in ki dobiva za to tudi največje dividende, je vsekako Govekar, nekdanji medicinec in bivši tajnik dram. društva. Ob strani pa mu stojita prijatelja: Engelbert in arhivar Aškerc.

S tem, da se je osnoval literarni kartel, se je opomoglo resnični, dejanski potrebi. Poprej je pisateljaval vse vprek; komur se je zazdelo, je pisal novele in prepeval pesmi: na Dunaju sta žgolela Zupančič in Cankar, spodnji Štajer je odmeval po Aškercvih baladah, v Ljubljani je pritiskal po svoje Engelbert Gangl, Govekar je plaval v svoji lastni „krvi“, — a poleg teh se je oglašalo nebroj „mladih“, kateri vsi so iskali slave in priznanja; žugala je splošna literarna povodenj.

Da odvrne pretečo nevarnost, popustil je Govekar medicino navzlic temu, da je gojil do nje tako iskrene in trajne simpatije, in odpravil

se je v Ljubljano. Žrtvoval se je dobri stvari in prevzel sodelovanje „pri kapitalistiškem glasilu ljubljanskega filisterstva“, kjer mora siromak „tuliti z volkovi“ (Fr. Gov.). A začutil je Govekar, da se pri „Narodovi“ mizi ne dá producirati več ničesar, kar bi širilo njegovo „slavo“, zato je zastavil vse sile, da mu ne strohne vsaj tiste lavorike, ki si jih je pridobil „v krvi“. V ta namen je pa bilo treba odrivati in potiskati v stran vse tiste, ki bi mu utegnili zrasti čez glavo. Da to doseže, je dobil pomožno roko v svojem preljubem Aškercu.

Ta mož je sprevidel, da se v ljubljanskem mestnem arhivu z manjšim trudom lahko več zasluži nego v kakšni štajerski kapelaniji; prišel je torej doli in sklenil z Govekarjem trdno zavezo. On je vzel pod-se vse pesnike, Govekar vse pisatelje, in tako sta se počutila precej dobro. A manjkalo jima je še jednega, ki naj bi nadzoroval našo „dramatiko“; našla sta E. Gangla, učitelja na Ledini.

Engelbert Gangl je okusil vse bridkosti, katere morejo zadeti osamljenega, in vrh tega še v svoji stroki nesrečnega literata. Bilo je pred leti, ko Govekar še ni bil njegov prijatelj in ko arhivarja Aškercā še ni bilo v njegovi

bližini. In tako čisto osamljen, je izdal revež pr Milicu pohlevno svojo knjižico „Iz luči in teme“; predstavil se je ž njo s strahom in trepetom slovenskemu svetu. Jaz vem, da je Engelbertu še danes žal, da ni bil takrat Govekarjev prijatelj — njegova knjižica bi bila pohvaljena, morebiti bi jo celo kdo kupil, — a tedaj pa taka žalost in sramota. Govekar in Cankar sta se spravila nadenj in ga trgala neusmiljeno v „Narodovem“ feljtonu. Razstresene kosce njegove Muze je potem zbiral v potu svojega obraza ubogi Jesenko in zagovarjal obupanega pesnika v „Slov. Listu“. In v svojem obupu je prisegel Engelbert Gangl maščevanje, če ne obema, pa vsaj jednemu obeh „kritikov“. — Sreča mu je bila ugodna. Govekar mu je podal roko v spravo, seznanil in sprijaznil ga je z Aškercem in naklonil mu je celo poročevalstvo o gledaliških predstavah. Sedaj je bil Gangl na konju. Odprte in pristopne so mu bile vse poti, ki vodijo do slave; odprla sta mu jih prijatelja, jeden ga je upeljal v „Zvon“, od koder je bil prejšnje čase odslovljen, drugi pa v „Narod“. Kaj si je mogel želei pač naš dobri Gangl še drugega? Vsa žalost, katero so mu napravile njegove pesmi, je bila pozabljena: pričela se je nova era njegovega javnega življenja. Toliko pameten je sicer

nega cilja, ampak zaradi golega dobička. Ako se tedaj pripozna, da so pridobitev denarja, čisti dobiček ali obresti cilj in namen gospodarskega in socialnega delovanja, potem ni težak korak naprej, da je veliko pretežavno z delom priti k namenu dela, k — denarju. Veliko lažje dela denar sam zopet denar brez dela z obrestmi. Kapitalist posodi svoj denar tistemu, ki ga potrebuje, in zato mu mora dolžnik plačevati obresti. Kar lahko stori posamezni kapitalist, to stori istotako denarni zavod, ki sprejema denar kapitalistov, jim ga obrestuje, a posoja potem dolžnikom zavoda na višje obresti. Če ima tedaj posamezni kapitalist veliko denarja, ga lahko na visoke ali nizke obresti izposojuje, to je, on množi svoje premoženje na stroške dolžnika, če mu mora ta plačevati visoke obresti, in pot v raj kapitalizma je odprt. Isto velja za denarni zavod, ki obljubi vlagatelju visoke obresti, sam pa izposojuje še za višje. Pri tem ima le dobiček kapitalist-vlagatelj in nekatere osebe pri denarnem zavodu, rediti mora pa vse dolžnik z visokimi obrestmi. To se godi v mali meri pri posojilnicah z visokimi obrestmi, v velikem pri akcijskih družbah, ki dajejo včasih ogromne obresti od žuljavih rok dolžnika-delavca. Kredit se je dandanes tako razvil, da lahko rečemo: Industrija, rokodelstvo, trgovina, kmetija in tudi duševni delavec dela samo za to, da se obresti plačujejo kapitalizmu, ki ne da nič drugega, kakor da izposodi denar. Istinitost teh besedij čuti pri nas sosebno kmet, ki vsled lahko dobljivega kredita in visokih obrestij leze vedno bolj v dolgove.

Katol. cerkev je sicer od prvega svojega obstanka prepovedovala obrestovanje izposojenega kapitala. Judje so smeli zahtevati obresti, ali samo od tujca. To so Judje izkoriščali, od tod izvira njih lakomnost, pa vse preganjanje, katero so trpeli vsa stoletja.

Nismo idealisti, da bi skušali vpeljati v sedanje razmere brezobrestno posojilo. To je, naravnost rečeno, nemogoče. A, kar moremo doseči, je to, da znižajmo obresti, katere jemlje kapitalist od dolžnika, ali, pri denarnih zavodih, da znižajmo obresti vlagateljev-kapitalistov, in tem potom tudi obresti, katere mora plačevati dolžnik denarnemu zavodu za izposojeni kapital. In tu je meja, katera loči delovanje krščanskega socialista od liberalca-kapitalista. Če hoče krščanski socializem organizovati po svojih načelih kreditne razmere v javnem življenju, ne sme pri nobenem denarnem zavodu, katerega ustanovi, zvišati za vloge kapitalistu obresti, in potem zahtevati od dolžnika višje obresti kot drugod. Tak zavod, naj ga ustanovi kdor hoče, ni ustanovljen po krščansko-socialnih principih, ustanovljen je le iz strankarstva ali pa iz sebičnosti. Dandanes je pri nas za vloge 4% mera, in še ta je v primeri z inozemskimi

in tudi drugimi avstrijskimi zavodi previsoka. Sploh se pa opazuje, da veliki denarni zavodi nikdar ne zahtevajo takih obrestij, kot provincijalni, majhni denarni zavodi. Mera 3% bi bila popolnoma primerna, in, če kdo pusti svoj denar dalje časa ležati v hranilnici, naj se mu za nekaj desetink zvišajo obresti. Hranilnice, ki so se ustanovile z namenom, vlagateljem plačevati po 4½% od dolžnikov pa zahtevati po 5½%, ko druga hranilnica daje po 4%, zahteva pa po 4½%, ne spadajo v krščansko-socialno organizacijo, ker zastopajo očitno načela kapitalizma. O zavodih, kateri še višje obresti obetajo, pa niti ne govorimo. Vemo, da bo vsled tega nastal hrup, toda enkrat moramo z jasno besedo na dan, sosebno, ker se povsod snujejo denarni zavodi. Ljudstvo mora v resnici od njih kaj imeti, in način, kako se blagor ljudstva hoče doseči, je značajan za krščansko-socialno organizacijo. V tem oziru se morejo zjediniti denarni zavodi, in, če to nočejo, mora jih k temu prisiliti ljudstvo. Inicijativo poprijeti morajo pa krščanski-socialisti. Naše ljudstvo je zdravo in bo takoj razumelo, kaj hočemo. Ločili se hodemo v praktične krščanske-socialiste ter praktične liberalne kapitaliste in ni dvoma, na kateri strani bo stala ogromna večina ljudstva.

Poleg reforme obrestovanja treba pa tudi reforme pri dobavi kredita. Odkritosrčno izpovedamo svoje mnenje, da so naši denarni zavodi preveč spojeni z advokatskimi in notarskimi pisarnami. Pisarna zavoda bi morala brezplačno vsakemu preskrbeti posojilo, v kolikor se zadeva ne tiče pravnih vprašanj. Prošnja, intabulacije itd. ne bi smele več stati, ko postavno svoto za kolek. Kdor si pa hoče preskrbeti po svojem advokatu ali notarju posojila, slobodno mu. Poučiti se mora pa vsakega, da mu v pisarni društva ni treba plačevati nikakršnih stroškov. Da temu ni tako, bi vedel marsikdo povedati.

Isto velja tudi za vsako postopanje zavoda proti dolžniku, da se mu kolikor mogoče prihrani nepotrebnih stroškov pri opominih in tožbah. Kolikokrat se zgodi, da se toži dolžnik, če je zaostal z obrestmi, ne samo za to svoto, toži se tudi za dolžni kapital, akoravno ni to potreba. Ker je pa razlika za ekspenzar tožbe gledé na visokost iztožene svote velika, trpi dolžnik po nepotrebnem večje stroške, kakor bi jih trpel, če bi se tožil samo za obresti. Če plača potem, ko je bil tožen za celo svoto, katero dolguje, samo obresti, ima še nadalje kredit, in stvar je poravnana, a dolžnik je za marsikatero kronico — ložji. Nismo napisali teh vrstic z namenom, da bi koga sumničili. Ljudstvo samo spoznava potrebo reorganizacije denarnih zavodov in kredita sploh na zdravi krščansko-socialni podlagi. Moramo se v prvi vrsti lotiti praktičnih, ljudstvu potrebnih vprašanj. Lotiti se jih moramo, zato, da vsakdo spozna zavodov dobri namen. Ako se

to izvede, potem bo tudi nasprotstvo proti krščansko-socialnemu gibanju brez moči in zmaga bo na naši strani. Sedanje naše politične razmere imajo marsikatero temno stran. Treba je, da va-nje posveti luč — praktičnega krščanskega socializma.

Izvirni dopisi.

Iz Spodnje Šiške, 28. marca. Vprašanje o možeh, ki niso peki, pa nosijo kifeljce, razburjati je jelo Šiško, posebno ker je župan tako tečen in siten, da ga je kakor angelj Habakuka že dvakrat za lase privlekel iz levje jame pozabljivosti. Pa saj ni drugače mogoče! Predno se stari mož za vselej umakne v tisti svoj stolp pod hribom, v katerega misli da ne pride smrt ponj, hoče še prekrbljenega videti svojega pisarja Kržišnika, in najpripravnejše za to se mu zdi, da ustanovi zanj mesto policijskega komisarja. Kržišnika smatrajo vsi ljudje za navadnega županovega pisarja, toda okoliščine, njegova zvitost in županova postarelost, vse to je napravilo, da je postal on „župan“, župan pa „pisar“, kateremu dá sem pa tje kaj podpisati! Zato v tem oziru v Šiški nismo dosti na boljšem kot na Poljskem. Gorje ti, ako pade nate nemilostno njegovo oko, gorje, ako ga prosiš kake usluge izven uradnih ur, katero bi pravzaprav moral storiti, ker dela samo 1½ ure na dan, spodi te kot psa. Zato ni čudo, če se ga vse ogiblje kot otrok kropive, in da ga tudi občina ni nastavila kot tajnika. Pa, potem bi še-le pokazal svoj greben, ko bi bil v varni luki, a tako mora pri vsakem novem županu mole-dovati za službo in igrati vlogo ponižnega petelinčka, dokler se mu položaj ne spremeni.

Ker sta se torej s tem županom tako ljubila, hoče mu ta v slovo izročiti to svetinjico za spomin. Toda, ljudje ne vedo, kako da ravno naša uboga občina pride do tega, da bi tak značaj preživljala; naj ga župan nastavi na jedno svojih graščin, če ga že hoče imeti pre-skrbljenega.

Ker je pa že župan spravil to vprašanje na dan, tedaj hočejo kar nekateri trditi, da so v Šiški policaji sploh potrebni. Ko bi ti kri-čaci poznali naše razmere, bi se gotovo tako neumno ne ustili. Le pogledjmo, kako so preobloženi posestniki! Doklade deželne, občinske in cerkvene so take, da jih komaj zmagujejo. Občinske doklade je itak župan, ves goreč za korist Šiške, pomaknil jako visoko. Toda sedaj, ko se bo naša šola razširila v štirirazredno, se bodo zopet povišale za kakih 12%. Potem naj bi prišli še 4 policaji in gospod komisar, pa bi doklade zopet skakale in poskočile za novih 12%. Šola in policaji bi prva leta gotovo stali do 10.000 glđ. Slednjič pride drugo leto dolžnost, vračati potresno posojilo državi, in tako si ubogi šišenski posestnik kmalu tam, da boš dal vsak krajcar, ki ga krvavo zaslužiš, davčni oblasti. Ne kaže ti drugega, kakor da prodaš svoje posestvo in se preseliš v Ameriko.

Tako, gospod župan! Če pa mislite, kakor ste dokazovaje podpirali svoj predlog, da se bo vse to vzdrževalo iz samih kaznij, se jako motite, sicer ste pa to le zato rekli, da bi že v prvi sapi ne propadli s svojim predlogom. Mi bi Vam sploh svetovali, da se raje brigate za račune, kot pa za policaje. Ali ne vpije ta vaša skrb za občino v nebo, da nimate še računov sklenjenih za l. 1899. in proračuna za l. 1900. narejenega, ko so ga imeli drugi župani že pred 5. meseci.

Sploh pa ne vemo, kaj naj počnejo policaji v Šiški! Saj imamo za malenkostne sem in tja prigajajoče se nerodnosti žendarmen in, če ta za tak mal kraj ne zadostuje, potem sploh nič ne zadostuje. Nasprotno bi na svobodo ljubeče Šiškarje policaji le razdražljivo vplivali. Mi še sedaj ne vemo, pri čem da smo, ali zmaga župan s svojim predlogom, ali ne, to pa vemo, da je potem naša bodočnost le v Ljubljani. Ne bo dolgo in krožila bo po Šiški pola, na katero bodo podpisovali možje osodepolne podpise, kateri jih potem za vedno priklopijo mestu Ljubljani, in samostojne občine Šiške ne bo več.

da v „Zvonu“ ne podaja več pesniških svojih proizvodov; a mislil si je, če zvoniti ne morem, bom pa vsaj zvončkal, če ne z zvonovi, pa z zvončki in kraguljčki, — in tako je postal celo urednik „Zvončka“. Mož je prišel do spoznanja, da res ne more producirati več ničesar, kar bi ne bilo otročje; otroci se na vse zadnje vender še zabavajo z njegovimi deli.

A vsa ta naša literarna trojica si je pridobila nevenljivih zaslug tudi v naši dramatski literaturi, kajti pomislite samo: Govekar je dramtiziral Jurčičevo povest „Rokovnjači“, Aškerc Tavčarjevo novelo „Tat“, kateri je dal le drugi naslov „Izmajlov“, — Gangl je pa napisal kar na svojo roko izvirno dramo, da, celo rodbinsko dramo „Sina“. Morete si potem misliti, da jim je lahko hvaležen ves narod slovenski?

Zadnje dni pa se je ponudila dramatiku Ganglu prilika, da se maščuje nad hudobnim Cankarjem, ker mu je osmešil njegov pesniški talent. K temu ga je vspodbudil pred vsem tudi prijatelj Govekar, ki je že dal časa temu svojemu tovarišu čudovito gorak; menda ga tlači neka zavistna bojazen.... Cankar je napisal dramo „Jakob Ruda“, igrala se je na ljubljanskem odru, celo vspela je, — in Engelbert Gangl naj bi poročal. A poročati je bilo težko. Treba je bilo vseh treh.... Pričeli so s kritiko takoj

tisti petek po gledišču — v Perlesovi gostilni in pod pokroviteljstvom gospe Govekarjeve soproge — in končana je bila šele drugi četrtak dopoldne v „Narodni tiskarni“, kjer ji je dal zadnji pečat Govekarjev uredniški svinčnik. Zato je bila tudi kritika tako imenitna. Ko bi povzeli celo v jeden stavek, bi se glasila: „Jakob Ruda“ je sicer zanimivo delo, ki pa seveda ni vredno piškavega oreha“. — Tako je. Cankar prezira naš literarni kartel, zato se mu taka godi. Čudno pa je, da se ne spametuje: Govekar je ukazal, naj se obsodi „Erotika“, zapovedal je nadalje, naj se zavržejo „Vinjete“, — a Cankar se še vedno ni udal, — zato se je glasila Govekarjeva beseda tudi pri „Rudi“: „Le po njem!“ Govore se sicer razne stvari, zakaj je tako in tako; nekateri pravijo, da tare Govekarja zavist, drugi trdijo pa kar smelo, da bičajo Cankarja radi tega, ker je zavrnil kadilnico, katero so mu silili v roke, da bi pokadil del kartela, zato so mu pa odrekli tudi najmanjše zrno kakega kadila. Prav mu je, naj bo pa bolj pаметen!

Toliko za enkrat, da bodo naši čitatelji izvedeli, kako se imajo naši napredni in moderni literati med seboj, kako se lepo razumejo in kako tudi drug drugega koljejo in grizejo.

Iz gornjegrajskega okraja. Dne 25. marca. Gornjegrajski okraj je po naravi zelo zanimiv: orjaške planine, prijazna brda, lični holmci ter gorenjesavinjska in zadreška dolina delajo ta kot na štajarsko-kranjsko-koroški meji zelo prijeten in prikupljiv. Da, prikupljiv in vabljev je naš kraj, in poleg tega pa še zelo — vsprejemljiv. Pa, kaj si čemo? . . . Lepota in finesa še nista bili nikoli stanovitni; neprestano ihtita po višji stopinji popolnosti, katero doseči se trudita na razne načine . . . Tako nekako se trudi tudi naš okraj, da bi priplezal počasi na vrhunec navidezne lepote, da bi postal počasi vzor ali pa vsaj tovariš svojim sosedom ob levi, zadaj in ob desni. Da pa to doseže, kar že imenovani sosedje manj ali več imajo, izposodil si je naš okraj ekstrakt iz Tavčar-Mravlagg-Horvatek-ovega recepta.

Saveda takih mož-velikanov še naš okraj nima, da bi bile v eni osebi vtelesene ideje imenovanih genijev, to ne . . . pač pa so lepo razdeljene na individue in kraje. Tako n. pr. je prisegla buržoazija slavnih naših trgov pri duši, da „Slov. Naroda“ ne opusti, dokler bo „zanimivo“ pisal, njegov surogat pa je . . . no . . . „Gračanka“.

Program šolnikov še baje vedno visi neke gori na Ljubnem, prav na tistem mestu, kamor ga je prilepil Horvatek; v te točke tako radi škiliho . . . in tisti stol, katerega se je poslužil rešitelj učiteljstva, prihaja — kakor se pripoveduje — vsak mesec njegova armada poljubovat, da tako srka nezvenljive nauke iz . . . deske. Še več! Ta stol bo počasi prišel celo v last našega učiteljskega društva; ideja ni preneumna . . . rabiti ga hočejo namreč pri zborovanjih. Predsednik bo lahko raz njega govoril kakor Horvatek, in še hujše, če bo mogel . . .

Nemške prijatelje najdeš v našem okraju, kjer hočeš. Komaj prestopiš okraja iztočno mejo, pozdravi te že ultra-Nemec — grandnemškutarski steber, okrog katerega plešejo Mozirjani. Heil! V osrčju okraja se vali „südmarkina“ zalega; oskrbnik — obervogt — in njegovi pristavi in pristavčki: vse ultra-tajč. Kedar pa nimajo drugega dela, povabi baje „obervogt“ vse „svoje“, ter ž njimi tuhta in študira, koliko lesa bi se moralo posekati v škofovskih planinah, da bi se zgradil pošten most tja do Adrije . . .! No, tega vender še ne bode pričakal, mogoče da njegovi potomci.

Tudi nekateri trgovci bi radi brbrali po svoje; to in ono jih jezi. Vsa ta jezica se bode počasi zarila v nemškutarski plašček. — Le tako dalje in dolgo ne bode, ko se bo prikazala pola z imeni tistih, ki bodo zahtevali nemške šole, nemštvo v okrajnem zastopu, itd.

Razvidno je torej, da bohotno procveta in napreduje naš okraj, — a poganjajo le bolj strupene rastline. Katoliško politično društvo, kje si?! Spomlad je tukaj; nikni tudi ti že kaj skoro iz ruše!

Politiški pregled.

Dunajska volilna reforma je dobila cesarjevo potrdilo. Kakor mrzel curek je to vplivalo na Žide in njihove prirepeke. 36 obč. svetnikov, ki so že tulili v dunajski zbornici v ta rog, je odložilo mandate. Dopolnilne volitve za ta mesta bodo meseca maja. Boj bode velikansk, ker toliko denarja, kakor za te volitve, še židovstvo ni raztrosilo za nobene volitve. Židovstvo se bode borilo za zadnji ostanek svoje moči na krščanskem Dunaju.

Češki deželni zbor je vsprejel peticijo za podeželjenje čeških premogokopov.

Knežje poroke. Bolgarski knez Ferdinand se bode baje zaročil v najbližjem času z nadvojvodinjo Heleno Vladimirovno, hčerjo nadvojvode Vladimira Aleksandroviča. Nevesta je stara 21 let. S to poroko bode Rusija dobila odločujoč vpliv na Bolgarijo. — Belgijski kralj, oče nadvojvodinje udove Štefanije, ni dovolil, da bi Štefanija po poroki z grofom Lonyayem nosila še naslov „kraljeva visokost“. Štefanija je sedaj preprosta grofica Lonyay. — Govori se, da se bode avstrijski prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand s cesarjevim dovoljenjem pri-

hodnji teden v Draždanih poročil z grofico Chotek, ki bode imenovana dan po poroki za „kneginjo Konopišt“.

V Italijanski zbornici narašča obstrukcija. Seje se morajo vsled viharjev v zbornici zaključevati, ne da bi prišlo do pravega dela.

Francosko. Predsednik francoske republike je pomilostil 50 kaznjencev, mej katerimi je tudi baron Christiani, ki je bil obsojen na 4 leta ječe, ker je v Anteuilu udaril s palico po klobuku predsednika Loubeta.

Rusija in Turčija se gledate silno po strani. Angleški list „Standard“ je baje poročal, da je Rusija mobilizovala proti Turčiji 250.000 mož in da je rusko brodovje v Črnem morju. Bil bi pač že čas, da se turškega bolnika očisti Evropa.

Novodobna akcija Mahomedancev. S časom so napredovali tudi Islamci, a niso si še izbili iz glave, da islam ne bode nadvladal sveta. V Sarajevu se je sedaj zbralo nekaj mož, da bi pričeli prepričevati svet o načelih islama. Izdati bodo v ta namen pričeli dvakrat na mesec agitacijski list „Behar“.

Domače novice.

Osebnosti. Nadbiskup vrhbosenski dr. Stadler iz Sarajeva je bil v nedeljo gost knezoškofa dr. Jegliča. — Promoviran je bil na graškem vseučilišču Herman Kowatsch, znani Karnijolec, doktorjem zdravilstva. — V Ormožu e umrl župnik Vilibald Venedig, duhoven nemškega viteškega reda. — V Gorici je umrl v 62. letu svoje starosti č. g. Jož. Bajc, bivši ravnatelj gluho-nemih.

Odkod prepir na Kranjskem? Znano je, kako brezsravno je „Slov. Narod“ napadel papeža, častitega 90letnega starčka naslikal kot grdega preklinovalca in delal iz tega kapital. Nemški liberalni in nacijski listi, še celo „Ostdeutsche Rundschau“, so sedaj priznali, da so bili „nafarbani“ in da je dotična „papeževa kletev“ le infamna izmišljotina. Toliko poštenosti pa nima „Slovenski Narod“, glasilo liberalne stranke, da bi isto storil. „Narod“ hoče korumpirati naše ljudstvo in se drži načela: Blati, blati naprej, nekaj se že prime! In s stranko, ki ima tak list, naj bi ne bilo prepira!

Javno predavanje. Prihodnjo sredo ob polu osmi uri zvečer bode v veliki dvorani „Katoliškega doma“ predaval č. g. kanonik dr. Frančišek Lampe. Nadaljeval bode velezanimivo predavanje o darvinizmu. Vstop vsakemu prost. K obilni udeležbi vabi odbor „Slov. kršč. soc. zveze.“

Deželni kulturni svet želi napraviti vlada na Kranjskem in je zato poslala kranjskemu deželnemu zboru načrt zakona. „Slov. Narod“ pravi, da s tem zakonom „klerikalno ministerstvo“ hoče zadaviti kranjsko liberalno „Kmetijsko družbo“. Istina pa je, da se je vlada naveličala podpirati to družbo, ker ista ne zastopa interesov večine kmetskega prebivalstva v deželi. Značilno je pa to, da je „Narod“ malo pred notico, v kateri se jezi nad „maslom“ novega kulturnega sveta, prinesel stavek: „Država mora zavzemati napram vsem, v njenem ozemlju se nahajajočim veram enakopravnost.“ Tedaj mora deležen biti vladnih podpor tudi katoliški kmet, ne pa samo liberalci.

Verski indiferentizem je začel pridigovati neki dunajski vsenčičnik v „Slov. Narodu“, pa se je že s prvim člankom osmešil. Hotel je dokazati tretje „načelo“, da je namreč glede vere mogoče stati na krščanskem in protikrščanskem stališču ob enem, a dokazal je le, da sta mu bogoslovna veda in logika španski vasi. Le vsled tega je prišel do liberalnega „prepričanja“, da je le tisti človek pravičen in trezen in omikan, ki je glede katoliške vere tič-miš, četudi stoji zapisan v krstni knjigi. Kristus je pa učil: „Kdor ni z menoj, je zoper mene“.

„Baugesellschaft“ v Ljubljani hoče dokazati, da ni kranjska, ampak laška družba. Med najetimi zidarji ima letos dve sto Lahov in enega Kranjca. Če se družba brani Kranjcev, je to res njena stvar, naša stvar je pa, da taka družba ne dobivaj na Kranjskem podpore, in da

oviramo pitanje tujcev z našim denarjem. Prav bi tedaj bilo, ako bi kdo opozoril v kranjskem deželnem zboru deželnega predsednika, da se justična palača ne gradi na stroške italijanskega kraljestva in da na Kranjskem želijo živeti Kranjci!

Deželni zbor kranjski je pričel v ponedeljek svoje zasedanje. „Narod“ je obljubil, da bodo narodno-napredni poslanci v zvezi z Nemci napadali katoliško-narodno stranko. Pripravlja se torej velik boj. Pričetkom ponedeljske seje je poslanec Kušar storil obljubo. Potem se je deželni glavar Detela spominjal jubileja sv. očeta. Zbornica je pritrdila, da se pošlje sv. očetu izraz udanosti prebivalstva dežele. Rediteljema sta bila izvoljena poslanca Lenarčič in grof Barbo. Kot verifikatorja sta bila izvoljena gg. Jelovšek in dr. Schaffer. V upravni odsek so izvoljeni: Lichtenberg, Langer, Barbo, Rechbach, Povše, Zelen, Pakič, Jelovšek, Tavčar, Šubič, Lenarčič, Božič. V finančni odsek so bili izvoljeni: Višnikar, Schaffer, Luckman, Barbo, Langer, Papež, Kalan, Povše, Modic, Hribar, Majaron, Murnik. V odsek za letno poročilo so izvoljeni: Wurzbach, Ulm, Loy, Ažman, Košak, Schweiger, Grasselli, Kušar, Klein, Zapisnikar je prebral nujni predlog poslanca Schafferja in tovarišev, s katerim se pozdravlja vladin načrt o drugi železnični zvezi s Trstom in s katerim se izraža trdna nada, da bo državni zbor to predlogo soglasno sprejel. Pri volitvah za predsedniška in podpredsedniška mesta v odsekih je nemško-slovenska zveza prezrla katoliško-narodne poslance.

Družba sv. Mohorja. Piše se nam: Kar zadeva „Koledar družbe sv. Mohorja“, je res nepotrebno, da je imenik v tako veliki obliki. Imenik naj bi bil posebej, tak, kakor ga izdaja „Hrvat. Matica“ za svoje člane. Naj bi to preudaril slavni odbor družbe sv. Mohorja.

Spravna akcija v Istri je šla po vodi, kakor je bilo pričakovati. Italijanski poslanci so kratkoma zavrgli vse pravne predloge slovenskih poslancev ter se o njih niti v podrobno razpravo niso spustili. Govori se, da vlada sedaj skoro gotovo razpusti isterski deželni zbor, druge vesti pa trdijo, da se bode prej še sešel h kratkemu zasedanju, in sicer v — Poreč, odkoder ga je vlada radi laških nasilstev še le nedavno preložila. V Poreč slovanskih zastopnikov seve ne bode.

V Selški dolini se snuje „Katol. politično društvo za loški sodni okraj“. Pravila so se že predložila deželni vladi v potrjenje. Vrhim mežem v selški dolini, ki se poleg gospodarske organizacije brigajo tudi za politično izobražbo, kličemo: živeli!

Železniška postaja Preserje je zagotovljena. To vest bodo z radostjo vzeli na znanje turisti in božjepotniki na Žalostno goro. Za to postajo se je zelo trudil drž. posl. Vencajz.

Slovenskim posojilnicam! „Naša straža“ dobila je zadnji čas toliko prošenj za razne potreščine ob slovenskih mejah, da z dosedanjimi sredstvi ne more zadostiti vsem prosilcem. Slovenske posojilnice, spominjajte se „Naše straže“ pri sklepanju računov! Pomagajte slovenski meji! Tudi slovenski rodoljubi naj bi hiteli z vplačevanjem udnine.

V deželni zbor štajarski niso prišli slovenski poslanci, ker od Gradca ne pričakujejo ničesar. V razne odseke so izmej Slovencev izvoljeni: v šolski dr. Dečko, v peticijski Lendovšek, v gospodarski dr. Jurtela, v občinski dr. Rozina, v železniški dr. Serneo, v vinorejski: dr. Jurtela, Vošnjak in dr. Rozina. Volitev novega poslanca Krenna je bila uverovljena. Načelnik železničnega odseka je baron Forcher, občinskega Posch, vinorejskega Kodolitsch, gospodarskega Sutter. Nemški konservativci so predložili načrt za spremembo dež. volilnega reda. Predlog se glasi: 1. ustanovitev pete kurije, katero volijo delavci in oni, ki ne plačujejo na leto 6 kron davka in nimajo volilne pravice v drugih kurijah, vpeljava tajne in direktne volitve, znižanje cenzusa od 10 na 6 kron, izpustitev industrijskih krajev iz skupine kmetskih volilnih okrajev, pomnožitev mandatov

za kmetijske okraje, utesnitev vsega veleposestva v prvo kurijo.

Shodi v tržaški okolici. Minulo nedeljo so se v tržaški okolici vršili trije shodi: v Rocolu, v Škednju in v Kolonji. Shod v Rocolu je bil jako dobro obiskan. Bivši poslanec gosp. župnik Kosec je v daljšem govoru pojasnjeval neznosne razmere v mestnem svetu, ki so vzrok, da slovenski zastopniki ne morejo ničesar doseči. Ker je govornik izjavil, da več ne more vsprejeti mandata, je gosp. Cotič priporočil kandidaturo g. dr. Rybača. Ta kandidatura je bila soglasno vsprejeta. Govorila sta še g. Karánšič in gosp. A. Goriup. Na ostalih dveh shodih sta bila z navdušenjem proglašena slovenska kandidata dr. Abram in Ivan Vatovec.

Drobne novice. Blizu Koč sta napadla dva neznanca mladeniča posestnika Jurija Hogl in mu uropala 700 kron denarja. — Stoletnico svojega rojstva je praznoval danes teden Anton Talijan v Stobu pri Domžalah. — Goriško mesto je vsprejelo v svojo oskrb otroški vrtec „Lege nazionale“ pri soškem mostu v Gorici. — Glavna skupščina „Schulvereina“ se bode vršila letos v Gradcu. — Nemški, ogerski in avstrijski čebelarji imajo letos svoj občni zbor v Celovcu od 12. do 17. avgusta. — Slovenski misijon se vrši v Trstu pri sv. Jakobu. Obiskan je izborno. Lahki se ga ne upajo motiti, kar priča, da si je slovenski živelj pridobil respekt. — Okrajni cestni odbor kranjski bode po veliki noči znižal klanec v „Lajhu“. — V dveh mesecih se je iz Hrvatske izselilo 2600 mož. — V Celju se je ustrelil infanterist Avgust Plešivčnik. Vzrok je neznan. — Koroški knezoškof je delavcem v svoji tovarni za žice v Pöcksteinu ustanovil starostno zavarovalnico. Doneske za delavce plačuje v zavarovalnico knezoškof sam. Pač plemenita „mrtva roka!“ — V Zadru je v dež. zboru eksplodirala železna peč. Zastopnik Mangjer je lahko ranjen. — V Žalcu je gospod Kuvec popolnoma prezidal svojo pivovarno. Na leto more zvariti 15.000 hl piva. — Raiffeisenovih posojilnic se je na Štajarskem tekom zadnjih šest let ustanovilo 170. — V Gradcu je skočil v Muro 83letni Franc Kreiner ter utonil.

Izpod Mozirja se nam poroča: Post je zdaj, pa pust je bil poprej. Torej najprej iz pustnega časa nekaj, da bo kej! Kakor je „Narod“ pisal, se „črni hudič“ večkrat skozi Mozirje vozi. Da bi Mozirčani tako govorili! Pa naj jim bo! Saj pust — ta je tudi črn, le pogledajte v pratiko, saj jo prodajate — v celi gorenji Savinski dolini letos ni imel toliko svatov, kakor v slavnoznanem mozirskem trgu. Kdor je bil tukaj, je lahko videl, kako so previligirane šeme svoj konsum prodajale — pa ne svojega, temveč rečiškega, katerega ni, kajti gori je le „Kmetijsko društvo“, kar iz „Lepe njive“ dobro vedó, ker so že kupovali na Rečici. Pa naj jim bo! Drugega blago lahko vsakdo prodaja in iz njega norce brije, pa mi tudi vemo, da tisti boben, ki nekatere mozirske kramarje in tržane ne k počitku, temveč k prodaji kliče, se bo jim že skoraj „znučal“. In mi nimamo dosti upanja, da bi zopet bili kos ga kupiti. Dobro je rekel njihov rajni župnik Rodošek še kot nekdanji braslovški kapelan: „Kaj pa Mozirje velja? Nekaj plačam, drugo pa dolžen ostanem, kakor ste. . . .“ Kadar zopet pride veliki godovnjak nekaterih Mozirčanov — Pust — bodemo pa poročali, kako zopet boben poje. Zdaj pač je dobro zapel, da Bohač vse daje dosti ceneje v svoji štacuni, kakor poprej. Vukič pa ne more, ker preveč potrosi za nakup „Naroda“, da ga drugim daje, in še za nekaj! Ako želite več, radi postrežemo, čeravno ne prodajamo konsuma — kakor nekateri Mozirčani. Mozirčani si zdravniške zbirajo, kakor stare žene o pustu dekličem — žene. „Znučali“ so jih že precej. Zdaj imajo izbranega nekega Böhma, ker jim je dr. Jankovič preklerikalen, so neki djali Tonekov očanec. Najboljše bi bilo, da bi kar domače „dohtarje“ nastavili, ker sta se gotovo že izučila prav dobro, saj sta že med „starimi hišami“ na vsenčilišču.

Celjsko okrožno sodišče je obsodilo dr. Mravлага, kateri je napadel pri porotni obravnavi, ki se je vršila proti uredniku

„Deutsche Wacht“, g. dr. Serneca, odvetnika v Celju, na 40 gld. globe ter v povrnitev vseh sodnih stroškov. Dr. Mravlag je dr. Sernecu očital, da je pretepel v svoji pisarni neko gospo Strobecker. Kakor dr. Tavčar tako tudi njegov prijatelj dr. Mravlag v svojih zagovorih rad napada osebno, da bi dal zagovorom večji efekt, ker juridično ni posebno podkovan.

Buren shod. Splošna delavska bolniška blagajna v Celovcu je imela dne 25. marca svoj občni zbor, pri katerem je celo — tekla kri. Ta blagajna je v socijaldemokratskih rokah. Pri občnem zboru so se „neodvisni“ socijalisti uprli odboru in nastal je tak šum, da je vladni zastopnik moral shod razpustiti. Nekega delavca so nabili tako, da je obležal.

Ljubljanske novice. Iščejo se „žlajfi“ za Bolčevega Pepeta — V Ljubljani se je mudil te dni francoski časnikar Evgen Gruard, ki potuje okolu sveta. Bil je tako čudno opravljen, da so ljudje mislili, da je Bur. — 17 mladičev je podarila svinja posestniku v Trnovem. — Tiskanih volilnih imenikov za obč. volitve letos ne bode na svetlo. — V Tivolskem parku in na Golovcu so aretovali dve osebi, ki sta odrezovali poganke dreves za „arčnije“. Stražniki so jih peljali zdraviti na magistrat. — Znani tat Zaruba je ukradl gospej Miklavc pred škofijo raznega perila ter ga prodal v Florijanski ulici šivilji Miklič za 4 krone. Zarubo so dobili v pest policaji, ko je pri Kolarju v Kolodvorskih ulicah mirno jedel „golaš“. — Prijeli so v Ljubljani posestnika Jos. Jarma s Korenike pri Veliki Loki. Mož je doma razprodal posestvo in jo hotel pred upniki potegniti v Ameriko. — Novi mesarski most bode baje do 18. avgusta gotov. Most bo iz betona in jekla in bode imel zaokroženo obliko.

Rešilna družba potrebuje rešilne družbe. V ponedeljek je 34letni delavec Janez Pittinger dobil na cesti v Kolodvorskih ulicah epileptični napad. Poklicali so rešilno družbo, a revež se je moral jedno uro kriviti na cesti, predno je prišla na lice mesta naša vzorna ljubljanska rešilna družba. Taka rešilna družba bode reš v kratkem potrebovala posebne rešilne družbe.

Izgredi nemških vojakov v Ljubljani. V nekdanji Javtovi gostilni na Resljevi cesti so vojaki 27. pešpolka z orožjem napadli dijake, ker so dijaki slovensko govorili in se niso hoteli ukloniti zahtevi „kanarčkov“, naj nemški govore. Ali bode že konec provokacij nekaterih vojakov 27. pešpolka?

Detomor. Hlapec Vernik pri cerkovniku Medicu pri pokopališču sv. Krištofa je našel v grebenični jami mrtvo novorojeno dete ženskega spola z razbito glavo.

Tržaške občinske volitve so v IV. razredu izpadle veleugodno za „Demokratico“. Izvoljeni so vsi njeni kandidati. Župan Dompieri je tudi kandidiral na posebni listi, ker ga „Demokratica“ ni vsprejela na svojo, je propadel. Župan Dompieri se je zameril gotovim krogom, ker je zelo gledal na prste gospodarstvu Židov na tržaškem magistratu.

Prepovedana slovenska predstava. Mariborska Nemškutarja je dosegla, da je bila preteklo nedeljo v Mariboru prepovedana slovenska predstava „Cvrček“, češ, da bi se s predstavo delalo konkurenco nemškemu „Theater u. Casinovereinu“. Da se bodo na tako konkurenco mariborski nemškutarji morali navaditi, se bo že skrbelo!

Z Rečice sa nam poroča: V petek zgodaj v noči od 22.—23. marca nameravali so nepoznani zločinci siloma vdreti v prodajalnico z mešanim blagom „Kmečkega društva“ v Rečici ob Savinji. Le bdenju neke osebe, ki je ropotanje slišala, in pa spretnosti društvenega poslovođe g. Jož. Zorka se je zahvaliti, da se je posrečilo tatove odpoditi o pravem času s streljanjem. Vkljub raznim spletkam in oholim lažnjivim pisarenjem v „Slov. Narodu“, ki grdi naše najspretnейše voditelje, dobiva tukajšnje „Kmet. društvo“ čedalje večje zanimanje med ljudstvom, katero se te kršč. organizacije oklepa z največjim uspehom.

Zadrecani na delu. Piše se nam: Okrajni zastop gornjegrajski je pred tednom dnij imel sejo. In ti Zadrecani mislijo, ker imajo večino,

da bo zdaj k vsakemu zadrecškemu zelniku mostove in ceste delal zastop. Ne bo dal! Z mostom pri Vrbovcu so pogoreli, naj se je zanj zelo bodel — Bak.

Baron Schwegel je menda precej nevarno obolev za pljučnico.

Kranjski „gimpelj“, ki pisari v „Slovenski Narod“, se jezi nad našim poročilom, ko smo rekli, da se pl. Fladung ni umoril ob zdravi pameti, on trdi, da se je, in da je to bolj častno za Fladunga. Tako pamet ima ta „gimpelj“!

Samomor gimnazijca. Iz Maribora prihaja vest, da se je ondi ustrelil učenec III. gimnazijskega razreda Franc Bernardi. Mariborski nemški gimnazijci imajo tajno nemško društvo „Walhalle“, v katerem časte Bismarcka in Schönererja in uganjajo različne veleizdajske čine. Bernardi je bil načelnik oddelku tega društva v III. gimnazijskem razredu. Društvu so prišli na sled in ker so nekateri člani za društveno knjižnico tudi pokradli mnogo knjig pri mariborskem knjigotržcu Blankeju, se je Bernardi v strahu pred kaznijo ustrelil.

Darovi. „Naši straži“. Vid Janžekovič, kapelan v Čadramljah, 10 K.

Najnovejše vesti.

„Zlimali“ so se slovenski poslanci v kranjskem deželnem zboru in zopet našli stari „kjuč“ za volitev predsednikov v odseke. Pomagal je tuj „lim“, da niso poslanci katoliško narodne stranke izvajali posledic ter odložili mandatov. Le toliko so še ponižani od združenih liberalcev, da se bodo morali zadovoljiti s predsedstvom iz svoje stranke v brezpomembnem odseku za letno poročilo. Tu bode predsedoval g. Ažman, ker je odstopil g. Grasselli. V finančnem odseku je kot namestnik načelnika odstopil dr. Schaffler ter bode Nemca nadomestoval posl. dr. Papež.

Gosp. dr. Vl. Globočnik pl. Sorodolski je dobil naslov in značaj ministerskega svetnika. Čestitamo!

Posebni vlak v Rim je vzbudil med Slovenci obče zanimanje. Oglasilo se je iz ljubljanske škofije 540 romarjev, tem se pridružijo še Goričani. Ta veličastna družina bode v večnem mestu povedala namestniku sv. Petra, da slovenski narod še hrani vero svojih očetov. Odhod bo v ponedeljek po beli nedelji.

Vojna v Južni Afriki. Generala Jouberta, najvišjega zapovednika burske armade ni več mej živimi. Umrl je v Pretoriji 27. t. m. za neko žledodno boleznijo. Da Buri ne zgube poguma, je stari Krüger sam prevzel zapovedništvo združene burske armade. Poroča se dalje z bojišča, da so v Natalu Buri uničili že mnogo premogokopov in da v Johannsburgu delajo rove, da bodo mogli mesto razstreliti, ako bi je Angleži dobili v pest. Angleška generala Olivier in Grobler sta se združila in gresta proti severu, kjer se združita s transvaalskimi Buri. Razcepiti te moči se Robertsu ni posrečilo. Imel bode vroč boj. General Olivier je s svojimi četami zasedel Ladybrand in vse pozicije v okolici Plattberga in Modderforta. Skoro bomo čuli o veliki bitki. V Upingtonu je došlo 800 z Martini puškami oboroženih ustašev. Boji so bili pri Warrentonu in pri Brandfortu. Angleškemu generalu Robertsu gre slabo v Bloemfonteinu, ker mu vsega manjka, samo dežja ima dovolj. Od Kronstadta tudi prodirajo Buri proti jugu. Angleži so se umaknili. Predsednika obeh republik še upata zmage. Vstaške čete na jugu Oranje ter na zapadu rasto, kakor gobe po dežju. Angleži so doslej zgubili 20.605 mož!

Razne stvari.

Prešernovo slavnost je napravilo v Petrogradu slovansko dobrodelno društvo.

Snega je padlo te dni po vsi Avstriji silno veliko zlasti okrog Dunaja in Šopronja. Več vlakov je obtičalo v snegu. Škoda v vinogradih bo občutna. Marec ima rep zaviti!

Ruski naučni minister je dovolil 50.000 rubljev za 150 učiteljev, da bodo mogli iti obiskat svetovno razstavo v Parizu.

Usmrčene burske žene. V oficialni listi o izgubah Burov je do 15. januarja tudi 40 ženskih, katere so angleške kroglice ali ubile ali ranile. Starost najmlajše je 13 let, najstarejše pa 29 let.

GLASNIK.

Značaj socijalne demokracije.

Stavka premogarjev na Češkem je iz nova pokazala, kaj je socijalna demokracija. Stavka je bila, kakor vse kaže, dogovorjena stvar med židovskimi trgovci s premogom in voditelji socijalne demokracije. Delavci, ki so se vsedli na lim socijalnih-demokratov, so danes izstradani do kostij, slečeni do zadnje srajce. Njihove družine pretakajo solze. Na drugi strani pa so judovski trgovci s premogom delali najboljše kupčije in prislужili s tem milijone. Voditelji socijalne demokracije so ob nabranih novcih za stavkujoče delavce gosposko živeli več kot deset tednov. Slepništvo se je pa kazalo posebno v tem, da ni nobenih računov o nabranem denarju. Po vsi državi so dajali delavci svoje novce v pomoč borečim se bratom; toda ti tega denarja niso dobili, marveč ga je mnogo izginilo v nikdar polnih žepih socijalno-demokratskih voditeljev. Jud dr. Karpeles, voditelj štrajka, je baje sorodnik posestnika — milijonarja Gutmana in agent rudnikov. Tega Juda in njegovega tovariša Morta je razjarjeno delavstvo preteplelo skoro do smrti. Socijalno-demokratska poslanca Cingr in Berner sta utekla, sicer bi se jima bilo isto zgodilo. Da se je moglo delavstvo, ki je slepo verjelo socijalni demokraciji, nad isto samo tako razburiti, je najveljavnejši dokaz sleparstva socijalne demokracije.

Ljudstvo se čuti goljufano in jasno vidi, da bi bilo brez socijalne demokracije z veliko manjšimi žrtvami doseglo veliko večji uspeh. Zato sedaj gromi in treska nad glavami socijalnih demokratov. Zato so morali ti moderni osrečevalci pobrati šila in kopita ter pod varstvom policije in žandarjev, katere so prej tolikokrat obirali, bežati pred tistimi ljudmi, katerim so obetali zlate gradove. Več kot 50 milijonov ljudskega premoženja se je uničilo, delavstvo je poraženo, konsumenti pa morajo od špekulantov kupovati dragi premog in s tem bogatiti nikdar site židovske trgovce s premogom. Mej tem, ko se sedaj rudeči širokoustneži skrivajo in prosijo policije pomoči, preiščujejo pa delavci o svoji osodi in o boljših razmerah, katere so jim odjedli socijalni demokratje.

Mi smo štrajkujočim delavcem želeli pošteno uspeha in tudi kolikor toliko pripomogli k gmotni podpori. Toda prav pa nam ni bilo, da so delavci dali iz rok vodstvo štrajka socijalni demokraciji. Vedeli smo, da bodo ti ljudje skušali pred vsem, okoristiti sami sebe in svojo stranko. To se je sedaj tudi jasno pokazalo. Taki slučajni niso osamljeni v zgodovini socijalnih bojov. Kjerkoli so judovski socijalni demokratje vtikali svoj nos v stavko, tam delavci tudi niso zmagali. Tako je bilo v Ljubljani o splošnem mizar-skem štrajku pred desetimi leti. Takrat so tudi tu mizarске rodbine stradale, socijalno demokracijski voditelji pa v Šiški pili za nabrani denar, ko ni bilo več denarja, so pa svetovali mizarjem, pričeti z delom. Tako se je končala tudi stavka v Neunkirchenu, stavka plinarnih delavcev na Dunaju, stavka mizarjev na Dunaju, stavka stavbenih delavcev na Dunaju in sedaj premogarska stavka s porazom delavstva.

Kdo je temu kriv? Nihče drugi ne, kot judovska socijalna demokracija, katera delavstvo le slepi, da more polniti „izvoljencem“ žepe in dobro rediti agitatorje. Vzemite socijalno demokracijskim voditeljem mastne plače in videli boste, da nehalo biti socijalni demokratje! Delavci, koliko časa se boste še dali goljufati voditeljem judovske socijalne demokracije? Postavite se na lastne noge tudi pri nas, in ne klečepazite za tistimi, ki vas bodo svojedobno gotovo goljufali!

Delavske drobtine.

Delavsko konsumno društvo v Ljubljani je tudi pričel blatiti „Slovenski Narod“. Namen je jasen. „Narod“ hoče oplašiti delavce, da bi postali nezaupni nasproti društvu. Toda to se ne bo zgodilo! Kedor bi hotel verjeti, da je resnica, kar „Narod“ piše o krščansko-socijalni organizaciji, bi moral biti pač vdarjen po možganih z betom. Laž je v predalih „Sl. Naroda“ doma in ko bi laži ne bilo, bi tudi „Narod“ izhajati ne mogel. V soboto 24. t. m. je prinesel po znani roki pisano notico, v kateri kaže na slabo gospodarstvo v konsumnem društvu. Seveda so poslale prizadete osebe in društvo popravke, katere je prinesel „Narod“ v sredo z neslanimi opazkami o društvu in posamnih osebah. To je njegova stvar. Mi samo konstatujemo, da do danes še ni imel pri konsumnih društvi nihče nikake zgube. Nasproti pa je marsikak sedaj liberalen trgovec „faliral“ in s tem oškodoval druge ljudi. Ako vam je mari blagor ljudstva, padite po takih sleparjih in pustite poštene delavske zavode pri miru. Tudi to je naša stvar! Toda preko liberalcev in „Slov. Naroda“ se bode naša organizacija v gospodarskem in političnem oziru spopolnjevala in mogoče, da bode imel „Narod“ priliko, zabavljati in metati blato in laži na marsikatero zadrugo, ki je danes še ni. Nam je to vse eno, saj tudi pes laja proti mesecu, toda mesec se za to ne meni, ampak gre svojo pot i če pes od lajanja pogine. „Narodovi“ napadi nas morajo le vzbuditi, da se združimo še tesneje nego doslej proti vsem našim sovražnikom.

Socijalni demokrat Ethin Kristan sedaj zelo pridno lovi strankarskih pristašev po raznih krajih. Posebno je vzel na piko železničarje. Opozarjamo prijatelje po deželi, da pojasnijo delavcem, kaj je socijalna demokracija. Opozarjamo jih na današnji članek o rudokopskem štrajku na Češkem. Iz tega dela tudi železniški uslužbenci lahko razvidijo, kam vodi brezverska socijalna demokracija.

Socijalni demokratje so imeli v soboto shod v kazini, kjer so obdelavali občinsko upravo. Kristan jim je naročil, da do prihodnjega shoda izdelajo komunalni program. — No, lani so jim bili komunalni program liberalni kandidatje. Kdo bode letos njih program, prinese prihodnost.

Sto rudarjev je našlo smrt v rudniku Red Ach v zapadni Virginiji. Vsled vnetja plina se je pripetila razstrelba, ki je uničila toliko življenj. Večina ponesrečencev so rodbinski očetje.

Listnica uredništva. Radi nedostajanja prostora je izostalo mnogo dopisnega nam gradiva. Vse pride prihodnjič na vrsto.

Domača umetnost!

Domača umetnost!

Podobarski in pozlatarski ateljé

Andrej Rovšek

v Ljubljani Kolodvorske ulice št 22

v hiši gospé Wessner-jeve

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izvrševanje vsakovrstnih, strogo po umetnostnih načelih izgotovljenih lesenih oltarjev v raznih slogih, kipov in svetniških soh od kamena, marmorja, gipsa ali lesa itd.

10 (4)

Priznalno pismo:

Blagorodni gospod! Altar presv. Trojice, katerega ste naredili za tukajšnje župno cerkev, je pravi umotvor ter kaže, ne samo v celoti, temveč tudi v svojih posameznih delih lepo pravilnost, solidnost in trpežnost. Na opazovalca napravlja izvanredno prijeten vtis in hvali svojega mojstra. Vsled tega Vam izrekam svojo popolno zadovoljnost in zahvalo ter si štejem v dolžnost, da Vas svojim sobratom kar najtopleje priporočam za podobno delo.

Z odličnim spoštovanjem Vam udani

Ajdovec, 20. okt. 1899.

Martin Poljak,
župnik

D^r. Fran Ksav. Poček

kazenski zagovornik

odvetniški koncipijent v pisarni
dr. Alfonza Moschè, Ljubljana, Frančiškanske ulice h. št. 14,
II. nadstropje.

15 (2-1)

Slovensko vinogradniško društvo

priporoča slavnemu občinstvu in osobito gg. duhovnikom svojo bogato zalogo **doma prešanega dolenjca**, potem **istrijanca** in **štajerca**, ter finega desertnega vina v steklenicah t. j. **ljutomeržana**, **bakarsko vodico**, **refoška** in **muškata**.

Vsa vina so pristna, znanstveno preiskana in zanesljivo pri sv. maši porabna.

Preiskovalna spričevala vsikdar na razpolago resnim kupcem.

Naroča se pod naslovom:

12 (3-3)

„Slovensko vinogradniško društvo“ v Ljubljani.

„Slovenski List“ se prodaja v Brusovi (Štefeti) prodajalnici pred Škofijo. Posamezna številka po 14 h.

Tinktura zoper kurja očesa

== gotovo najboljšo sredstvo ==
za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.
Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr.
Dobiva se v 60 (38)
deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“
M. Leustk-a v Ljubljani.

Sprašan od raznih zdravnikov
priporočam se slavnemu občinstvu
za brezbolestno odstranjevanje
kurjih oces in slabih nohtov.
Operiram brez noža. — Vsaka nevarnost izključena.
Obiščem stranke tudi na domu.
Vencel Pexa, 13 (3-2)
operater kurjih oces.
Hrenove ulice št. 16., I. nadstropje.

Polenovko,
dobro namočeno,
priporoča 9 (5-4)
Rudolf Petrič
trgovina s špecerijskim blagom.
VALVAZORJEV trg št. 5, nasproti Križanske cerkve

Bilanca

„Kmetске posojilnice ljubljanske okolice“

registrirane zadruge z neomejenim poroštvo v Ljubljani

za upravno leto 1899.

Bilanca

Aktiva				Pasiiva			
za upravno leto 1899							
1	Gotovina v blagajni 31. decembra 1899	40163 56	80327 12	1	Glavni rezervni sklad 1. januarja 1900	18938 62	27877 24
2	Pri denarnih zavodih naložen denar	141987 64	283975 28	2	Posebni rezervni sklad	74 2 12	14864 84
3	Posojila: a) na intulacije	608 617 —	K 1.217.284 —	3	Glavni deleži 100 a 100 gld.	100 0 0	20000 —
	b) na menice	197 783 —	395 566 —	4	Opravični deleži 133 a 5 gld., 898 a 1 gld.	1563 —	3126 —
	c) na zastavna pisma	12 901 —	25 802 —	5	Hranilne vloge	102598 37	2051972 74
	d) v tekočem računu	90 600 —	181 200 —	6	Kapitalizovane obresti	36339 82	72671 64
4	Inventar po 10% odbitku	478 9 —	957 90	7	Za leto 1900. naprej plačane obresti posojil	4519 18	9038 36
5	Zaostale obresti posojil	11972 03	23944 06	8	Dobiček	4871 43	9742 86
6	Prehodni zneski	143 66	287 32				
		1104646 84	2209293 68			1104646 84	2209293 68

Izkaz izgube in dobička

Debet				Kredit			
za upravno leto 1899							
1	Izplačane obresti hranilnih vlog	2554 66	5109 32	1	Na novi račun prepisani ostanek iz dobička leta 1898	323 85	647 70
2	Kapitalizovane obresti hranilnih vlog	36335 82	72671 64	2	Prejete obresti posojil	36880 69	71761 38
3	Za leto 1900. naprej plačane obresti posojil	4519 18	9038 36	3	Upravni dohodki	447 06	894 12
4	Upravni stroški	3886 —	7672 —	4	V letu 1897. za leto 1898. prejete obresti posojil	3338 57	6677 14
5	V letu 1899. za leto 1898. prejete obresti posojil	8057 81	16115 62	5	Zamudne obresti	605 15	1210 30
6	Odpis na vrednosti inventara 10%	53 21	106 42	6	Obresti naloženega denarja	8303 3	16606 4
7	Davek	642 56	1285 12	7	Zaostale obresti posojil	11972 03	23944 06
8	Dobiček	4871 43	9742 86				
		60870 67	121741 34			60870 67	121741 34

Denarni promet

od 1. januarja do 31. decembra 1899: gld. 5,051.513'86 = K 10,103.027'72

Prejemki				Izdatki			
1	Gotovina v blagajni 1. januarja 1899	22510 46	45020 92	1	Izplačani glavni deleži	—	—
2	Vplačani glavni deleži	—	—	2	Izplačani opravični deleži	48	96
3	Vplačani opravični deleži	223 —	466 —	3	Izplačane hranilne vloge	45477 62	909555 24
4	Dvignene obresti glavnega rezervnega zaklada	593 73	1187 46	4	Izplačane obresti hranilnih vlog	2554 66	5109 32
5	Dvignene obresti posebnega rezervnega zaklada	424 11	848 22	5	Dana posojila	595715 99	1191 31 98
6	Vložene hranilne vloge	747625 39	1495250 78	6	Upravni stroški	3886 —	7672 —
7	Vrn. na posojila	316088 99	632177 98	7	Naložilo se je pri denarnih zavodih	1414848 41	2889696 82
8	Prejete obresti posojil	35880 69	71761 38	8	Izplačana dividenda glavnim deležnikom	600 —	12 0 —
9	Prejete zamudne obresti	605 15	1210 30	9	Davka se je plačalo	642 56	1285 2
10	Upravni dohodki	447 06	894 12	10	Prehodni zneski	126 71	253 42
11	Pri raznih denarnih zavodih dvignene glavnice	1413067 14	2826134 28	11	Izplačalo se je za dobrodelne namene	305 —	610 —
12	Dvignene obresti naloženega denarja	8303 32	16606 64	12	Nagrade ravnateljstvu	1000 —	2000 —
13	Prehodni zneski	69 67	139 34	13	Za nakup novega inventara	77 20	2286 —
		2545838 71	5091677 42	14	Račun izgube in dobička (izguba)	1143 —	154 40
				15	Gotovina v blagajni 31. decembra 1899	40163 56	80327 12
						2545838 71	5091677 42

Ivan Knez lr.
ravnatelj.

Vekoslav Jenko lr.
kontrolor.

Oton Bayr lr.
blagajnik.

Josip Dodić lr.
knjigovodja

Nadzorstvo „Kmetске posojilnice ljubljanske okolice v Ljubljani“ pregledalo in primerjalo je letne račune za 1899. leto in naznanja, da se računi popolnoma ujemajo ter so knjige in bilanca razpoložene v pregled v društveni pisarni, kakor to zahteva § 30, al. 4 društvenih pravil.

Nadzorstvo Kmetске posojilnice.

Ivan Rodè lr.

Alojzij Starè lr.
načelnik.

Vinko Ogorelec lr.